

Brassóban, Nagy- és Czörna-utca sarkán,  
Papp Ferencz butoraktára fölött,  
hol a szerkesztő hététnapokon délelőtti  
9—11 óra között,  
és Bolonya, kut-utca 356. sz. alatt  
hol minden délután található.  
A lap szellemi részét illető minden közle-  
mény, valamint az  
előfizetési pénzek és hirdetések  
bérmentesen ide küldendők.  
Nagy-küküllőmegyei érdekű közlemények  
**Horváth László**  
társzerkesztőhöz Segesvárra küldendők,  
Kis-küküllőmegyei érdekű közlemények  
**Gyöngyössi István**  
társzerkesztőhöz Dicső-Szt.-Mártonba.

# BRASSÓ

Politikai, társadalmi, közgazdasági, közművelődési és szépirodalmi lap.

helyben házhoz hordva vagy vidékre pos-  
tán küldve  
Egész évre 7 frt, félévre 3 frt 50 kr.  
negyedévre 1 frt 80 kr.  
Külföldre egész évre 20 frank.

## HIRDETESEK DIJA:

4 hasábos garmond-sor vagy annak helye  
5 kr. (1—10 sor 50 kr.) Nagyobb és több-  
szori hirdetéseknek kedvezmény.

Minden egyes hirdetmény után külön 30  
kr. bélyegdíj fizetendő.

Nyilttéri közlemény sora 10 kr.

Hirdetések és Nyiltt-ér előre fizetendő.

Kéziratok vissza nem adtnak.

Az E. M. K. E. brassó-, kis- és nagy-küküllőmegyei választmányának hivatalos közlönye.  
A brassói és erzsébetvárosi kir. törvényszékek s ezekhez tartozó brassói, fogarasi, hosszufalusi és zernesti, dicső-szentmártoni, erzsébetvárosi, hosszu-aszói, köhalmi, medgyesi, nagy-sinki, segesvári és  
szent-agothai kir. járásbírók hivatalos hirdetője.

MEGJELENIK HETENKÉNT HARÓMSZOR: KEDDEN, CSÜTÖRTÖKÖN és SZOMBATON.

Hirdetések felvételnek: Brassóban a kiadóhivatalban. Budapest: Lang Lipót, Haasenstein és Vogler (Jaulus), Dukas s Mezei, Goldberger A., Eckstein Bernát, Bécsben: Daube G. L.  
és társa, Haasenstein s Vogler (Otto Maasz), Schalek Henrik, Opatk Alajos, Dukas M.; Berlinben: Rudolf Mosse; Frankfurtban: Daube G. L. s társa hirdetési irodájában.

134-ik szám.

Brassó, Szombat, november 23-án.

V. évfolyam. 1889.

Brassó, 1889. nov. 23.

A képviselőház csütörtöki ülésén ismétlődött az a jelenet, melyet egyes ellenzéki urak a véderő vitában inscenizáltak.

Ismétlődött a miniszterelnök személye ellen intézett brutális támadás a ház legnagyobb botrányhőse, Károlyi Gábor gróf részéről, ki a parlamentet oly helynek tekinti, hol egyes emberek botrányos magaviseletét az ország naponként 4000 frttal fizeti meg. Mert megjegyzendő, hogy Magyarországnak minden képviselőházi ülése mintegy 4000 frtjába kerül.

Ha tehát az ellenzék egyes urai a tárgyalások gyors menetét botrányokkal akadályozzák meg, a gyűlések felfüggesztését provokálják, úgy ezzel azt bizonyítják, hogy előttük az ország érdeke csak mellékes, a földolog az ő személyes ellenszenvök botrányos nyilvánítása.

Ugy tetszik azonban, hogy a csütörtöki ülés csak előleg volt Károlyi Gábor és társaitól. Előlege a következőnek. Ez pedig nem más, mint a szomorú emlékű véderő-vita újabb kiadásban.

Ismeretes ugyanis, hogy a függetlenségi párt elhatározta, javaslatot benyújtani a házhoz a honosítási törvénynek módosítása tárgyában. A cél az, hogy Kossuth Lajos megmaradhasson magyar állampolgárnak. E törekvést méltányolja minden magyar ember s nem hisszük, hogy legyen magyar ember, a ki ne óhajtana, hogy Kossuth Lajos, kinek nevéhez hazánk egyik legszebb kora fűződik, — a kinek nevével elválaszthatatlanul van összekapcsolva a magyar parlamentarizmus, a jogegyenlőség, egyenlő teherviselés, sajtószabadság és Erdély uniója, — hogy ez a Kossuth Lajos megmaradhasson utolsó lehelletéig magyar honpolgárnak.

De viszont nem hisszük, hogy a függetlenségi pártnak egyetlen tagja elhiggye azt, hogy Kossuth Lajost a magyar honossági törvény megfosztja a magyar honpolgárságtól. Azt a Kossuth Lajost, a ki Magyarország mintegy hatvan városának diszpolgára.

Diszpolgára a belügyminiszter jóváhagyásával, — mert a városok s megyék köz-

gyűlési határozatai tudvalevőleg csak belügyminiszteri jóváhagyással válnak jogerejűvé, illetőleg a városoké a törvényhatóság jóváhagyásával.

Mint hogy pedig tudtunkkal Kossuth diszpolgárrá történt megválasztásától a jóváhagyás egyetlen esetben sem tagadtatott meg, természetesen, a diszpolgárság fogalmából önként foly, hogy Kossuth Lajos Magyarország polgára marad.

Daczára ennek, a függetlenségi párt szükségének tartja ezen indítványa benyújtását. Bizonyára azért, hogy kormány-nyilatkozatot provokáljon. Edddig nem is emelhető elvégre kifogás eljárása ellen. De a mi ez után következik, az már oly tulhajtás ismét, mely nem méltó ahhoz a párthoz, mely oly tekintélyes tagokkal is bír, mint egy Irányi Dániel, Helfi Ignác, Hermann Ottó, Ugron Gábor, Bartha Miklós.

Nem méltó e párthoz e könnyelmű játék az állam pénzével; nem méltó hozzá az a párt-határozat, hogy a benyújtandó javaslatához a függetlenségi párt összes tagjai hozzá fognak szólni, azaz egyrészt megszakítani a budgetvitát, másrészt elhuzni a tárgyalásokat.

Ez az ugynevezett agyonbeszélési rendszer, — vagyis az ország vagyonának elprédálása.

Hogy ezen agyonbeszélési processzus alatt minő jelenetek fognak előfordulni, — azt természetesen nem lehet tudni. De sejteni az előzményekből lehet.

Hogy ezzel szemben a kormány milyen ellenrendszabályokat fog javaslatba hozni, azt természetesen szintén nem tudhatjuk, de ezzel szemben erélyes intézkedésre van szükség, az bizonyos.

Mert egyrészt itt áll az ország tekintélye, mely nem lehet közönyös senki előtt, másrészt ott áll az ország pénzügyi érdeke, melyet szintén a kormány van hivatva védelmezni.

## Belföld.

Brassó, nov. 22. (Aranyvásárlás a kormány számára.) A pénzügyminiszter fölmondta a pénzintézeteknél rövid időre elhelyezett összegeket. A kérdéses összegek nagyobb aranyvásárlások eszközölésére

fognak szolgálni, miket a pénzügyminiszter az aranyárfolyamának ez idő szerinti alacsonyosságára való tekintettel eszközöltet. Ezen összegek a legközelebb aranyszükséglet fedezésére fognak szolgálni.

## Országgyűlés.

A képviselőház szerdai ülésében folytatta a költségvetési általános vitát, melynek kiemelkedő vagy hatásos és fényes sikerű mozzanata: a pénzügyminiszter beszéde volt.

A költségvetés elfogadása ellen két szónok beszélt: Madarász József, ki egy szóval sem terjedett ki a pénzügyekre s csak politikai s közjogi kérdéseket érintett; — és Horánszky Nándor, a ki beszéde első részében kritizálta a pénzügyi bizottság jelentését, majd az előirányzat több tételét bonczolgatta, megjósolva, hogy a zárszámadások több millió erejéig nem fogják igazolni a jövő évi budgetet. A pénzügyi egyensúlyra azt mondá, hogy nemcsak arra kell gondolnunk, hanem az államélet fejlődésére is, hogy az egyensúly helyreállítása a kormányra nézve sem dicsőség, sem érdem, mert a kormány ellenfeleinek programját tette magáévá. Innen kezdve aztán beszéde nem egyéb, mint támadás Tisza ellen, ki szónok szerint személyes uralmat honosított meg, mely »politikailag közveszélyes.« — 5 percznyi szünet után Wekerle pénzügyminiszter tartott felette sikerült, hatásos polemikus beszédet, melyet élvezettel fog olvasni mindenki. Helfi ellenében, ki azt hozta fel, hogy Tisza-kormány 15 év alatt 76 millióval szaporította a közterhet, a mi példátlan más államokban, a miniszter utalt Olaszországra, melynek kiadásai 1866-tól 1883-ig 004 líráról 1300 lírára emelkedtek. Majd kitűnő sikerrel mutatva ki Molnár József és Horánszky tévedéseit s czáfolva a budget realitása ellen felhozottakat, a személyes támadások jellemzésére tért át, oly meggyőző erővel, hogy a többség tartósan és lelkesen éljenze a miniszterelnököt. Szintoly hatással és kitűnő humorral felelt meg arra is, mintha a kormány az ellenzék programját tette volna magáévá. A többség zajos éljenzéssel jutalmazá a szónokot.

Végül Csatár interpellált a Werndl fegyverek eladása iránt.

Botrányos ülés volt ismét csütörtökön. Első szónok Csatár volt, ki után Beöthy Ákos beszélt — mindketten a javaslat ellen. Beöthy után Tisza miniszterelnök beszélt. Mikor szólni kezdett, mindkét ellenzék

## A „BRASSÓ TÁRCZAJA.”

### Romániai cigány népdal.

Nagy fának csokros virága,  
Szeretöm oláh leánya.  
Kedvesebb a cigány leány  
Különb, mint az oláh leány.

Amott jó egy csinos legény,  
De szennyes az inge.  
Ha az Isten nekem adná.  
Kimosnám fehérre.

Közi K. F.

### Férj és vizsgálóbíró.

(Folytatás.)

— Hajtsa fel kabátja gallérját, — szól hozzám Henriette remegve. Ő maga meg fehér fátolyába burkolódzott, úgy hogy sem engem, sem őt nem lehetett felismerni.

A kocsis ott járkált kocsija előtt, mikor a szálló tulajdonosa oda kiáltott hozzá:

— Hé, Antal! Tudod-e; hogy Eustach errefelé esatangol? Eustach volt katona, a ki egy pouilly öreg asszonyt hat hóval ezelőtt darabokra vagdalt.

— Majd megtalálja a rendőrség, — felelt utitársunk nevetve.

Henrieite felhasználta az alkalmat, mikor hátat fordított nekünk és fülembe sugta:

— Különösen egy szót se szólj hozzám!

És Blaisy-Bastól Saint-Seine-l' Abbayeig utaztunk annélkül, hogy egy szót is szöltünk volna egymáshoz. Utitársunk aludt.

### III.

Louis itt egy pillanatra megállt.

— Ah, barátaim, ha valaha találkájá lesz valami faluban, isten őrizze meg önöket Saint-Seine-l' Abbayétól! Nyolcz óraker este végre megérkeztünk. Henriette szobánkban karjaimba omlott és én felkiáltottam: »Mennyire szeretlek!« Forró csókot nyomtam ajákára ... Hirtelen hangos ének hangzott fel a szomszéd szobában.

— Beszéljünk halkan, — suttogá ő, — a fal vékony.

Aztán elpirulva folytatta:

— Oly boldog vagyok, hogy viszontláthatlak! A mióta elváltunk egymástól, nem éltem ...

Henriette átengedte magát nyájaskodásaimnak, de hirtelen felkiáltott:

— Valami van a falban!

... Hallgatóziam, mintha egér rácsált volna. Ujra a szomszédunk!

— Soha sem mernék itt maradni: — szölt hozzám Henriette halkan, remegve a félelemtől.

Bátorítani akartam, megakartam győzni egész ékesszólásommal, midőn egyszerre egy erős hang azt kiáltja: »Kimenekült a szobából! És aztán jöttek, mentek, mintha egy század katonaság szállásolta volna be magát a szállóba.

Oh, istenem, — kiáltott a boldogtalan Henriette. — Együtt találnak minket ... végem van!

— Ne félj semmitől ... én megugrom.

— Merre?

Valóban, a folyosó tele volt emberekkel. Nem haboztam. a szobánk földszinten volt. Kinyitottam az ablakot es kingrottam az udvarba. Már elértem az istálló mögött lévő alacsony kerítést, mikor egy kéz nehezedett vállamra. Egy zsendár ünnepélyes hangon mondá:

— Eustache, ön a törvény nevében foglyom!

### IV.

— Téged tartottak a gyilkosnak! — szölt Gusztáv kacagva.

— Tökéletesen.

— De hiszen csak szólnod kellett volna ...

— Ej mit? A franczia igazságszolgáltatás páratlan a maga nemében. Beszélni: szemtelenség. Hallgatni: makacság. És a logika: szándékosság!

(Vége következik.)

oly éktelen lármát csapott, hogy a miniszterelnök egészen nem tudott szóhoz jutni.

A miniszterelnököt az ellenzékiek folytonosan felbeszakitották, s mikor az ellenzék magatartásáról beszélt, Károlyi Gábor közbekiáltott:

„Talán maga az igazat mondó?

Erre az elnök Károlyi Gábor grófot rendre utasította, mire óriási zaj és lármá következett. Most Károlyi ismételte a Tiszának mondottakat, mire az elnök ismét rendre utasította. Ekkor az ellenzék egyszerre kiáltotta: Igazságtalan! Vonja vissza a rendre utasítást.

Enök a házszabályokra kivatkozva, kimondta, hogy az ülést felfüggeszti.

A csend helyreállván, az elnök ismét megnyitotta a gyűlést, mire a miniszterelnök folytatta beszédét.

## Külföldi szemle.

Brassó, 1889. nov. 21.

A brazíliai forradalom fait accompli-nak látszik lenni.

A legújabb hírek szerint, melyek Rio de Janeiroból érkeztek, az ideiglenes kormány által kinevezett kormányzók mind katonák. A proklamációnak, mely az új rendet tudatja, első öt pontja a következő:

1. A köztársaság ki van kiáltva.
2. Brazília tartományai ezután a Brziliaia Egyesült-Államok föderációját képezik.
3. Minden egyes állam külön helyi kormányt alakít.

4. Minden egyes állam meghatalmazottat küld a legközelebb összehívandó kongresszusra, melynek végleges határozatát az ideiglenes kormány megvárja, mi alatt az egyes kormányzók megteszik a kellő intézkedéseket a rend fenntartására, a polgári jogok megvédésére.

5. Egyelőre az ideiglenes kormány képviseli a kormányhatalmat benn és kifelé.

A kiáltvány ezenkívül kijelenti, hogy a kormány a benszülőttek és idegenek személy- és vagyonbiztonságért is kezekedik. Továbbá kijelenti, hogy a hadsereg és hadtengerészet továbbra is főmarad s kimondja az államtanács és a senatus eltörlését és a kamara föloszlatását. Végül kinyilatkoztatja, hogy úgy a belföldi, mint a külföldi adósságra vonatkozó, valamint a többi törvényes kötelezettségeket szigorúan respectálni fogják.

Dom Pedro az ideiglenes kormány közlésére, hogy a köztársaság kikiáltatott, a következőleg válaszolt: „Tekintettel a f. hó 17-én átnyújtott felíratra, elhatároztam magamat, hogy a körülmények parancsoltának engedve, holnap egész családommal Európába utazom és elhagyom e szeretett országot, melynek mint az állam feje majdnem félszázadon át hű szeretetem és odaadásom bizonyítékait adni igyekeztem. Brazília mindig szíves emlékezetemben fog maradni. Mindenkor óhajtom népeinek jólétét.

Hir szerint valamennyi tábornok, bíró és több katonai és polgári hivatalnok kijelentette ragaszkodását a köztársasághoz.

Ő felsége e hó 18-án, kelt Taaffe miniszterelnökhöz intézett legfelsőbb kéziratával a reichsrathot decz. 3-ára hívja össze.

Sakir pasa, Kréta kormányzója már betérjesz-

tette az amnesztiára vonatkozó javaslatát. A porta azonban még egy ideig vár annak fogadásával, nehogy úgy tűnjék fel, mintha Görögország pressiójának hatásából származnék. A nagyvezér, a külügyi és gazdasági miniszterekből álló bizottság a krétai amnestia kérdésével már foglalkozott.

Hitrovo orosz követ Bukarestből nevével és családjaival együtt Jassyba utazott, honnan s két orai tartózkodás után Pétervárra utazott tovább.

## Bartha Miklós nyilatkozata.

A „Brassó” 131. számában Rombauer Emil, Móor Gyula és Skita Mihály urak által közzétett nyilatkozatra Bartha Miklós orsz. képviselő ur, az „Ellenzék” című lapban nyilatkozatot tesz közzé. Ugy a nyilatkozó egyéniségének, mint az ügynek tartozunk azzal, hogy e nyilatkozatot szószerint átvegyük, megjegyezve, hogy mi Bartha Miklós ur levelét az ő felhatalmazása alapján tettük csak közzé, minthogy másképen sértést követtünk volna el a tartozó diskreczió ellen.

Bartha Miklós ur nyilatkozata szószerint következő:

### Felvilágosítás.

A „Brassó” című lapban Rombauer, Skita és Móor urak polemikát folytatnak egy magán levél ellen.

Nem tudom, ha a discretio — vagy a barátság révén jutok e ahhoz, hogy magánlevelezésem nyílt vitatkozás tárgyává tétetik; de annyit látok, hogy vesztett pöröm van, mivel nem vittem tanukat egy kényes természetű ügy békés kiegyenlítésének megkísérléséhez.

Ime a tények.

Az Emke segélyző bizottsága bizonyos dotatit szavazott meg a brassói magyar luth. egyházköztség részére. Mivel azonban a brassóvidéki magyar luth. egyház kebelében szokatlanul éles és személyes jellegűnek látszó küzdelmek merültek föl, a segélyző bizottság elhatározta, hogy a megszavazott segély kiutalását addig nem hozza javaslatba, a mig ezen feltűnőleg éles viszály le nem csendesedik; mert a magyar luth. egyházat mindaddig nem tarthatta alkalmasnak arra, hogy az Emke feladatait is szolgálja, a mig belső viszálykodással van elfoglalva.

Ezt megmondani utaztam Brassóba.

Megbeszéltem ez ügyet Rombauer, Skita és Móor urakkal. Első szavam az volt, hogy az Emke távol áll minden beavatkozási szándéktól — s ha most ezen urak mégis úgy állítják fel a tételt, mintha én az Emke nevében, jogaikba való beavatkozást igényeltem volna, úgy nem lehet más válaszom, mint sajnákoznom a fölött, hogy tanukat nem vittem magammal.

Különben a viszály főoka az volt, hogy az apáczai pap megtagadta az engedelmisséget az új egyházi felsőbb hatóságoknak. E miatt az engedetlen papra, a papi állástól való megfosztás büntetése várt. Mivel azonban én a magyar ügy győzelmének tekintetem az esperesség szervezését, saját lelkületem szerint nem helyeselhettem, hogy e győzelemnek foltja legyen egy pap népes családjának elpusztulása által. Kérve kerem tehát nevezett urakat, hogy a mennyire tőlük függ, annyit tegyenek meg az engedetlenkedő pap büntetésének enyhítésére. Hangsúlyozom: kérés volt, és nem beavatkozás; kérés azon keresztényi szeretet indokából, melyet mellőzve láttam a nevezett urak tulszioru felfogásában.

Kérésem teljesítését megígérték azon feltétele mellett, hogy az apáczai pap kérjen az eddigiekért engedelmet Czékus szuperintendestől s egyszersmind igyekezzék, mielőtt arra alkalom nyílik, más esperességi kötelekbe átmenni.

Jót állást arról, hogy az apáczai pap enyhe büntetést fog kapni, természetesen nem vállalhattak; ezt nem is kértem. Valamint én nem vállalhattam jótalálást, arról, hogy az apáczai pap megteszi azt, a mi tőle kívántatik. Nevezett urak csak annyit ígértek, hogy befolyásukat fölhasználják a büntetés enyhítésének kieszközölésére; én pedig arra vállalkoztam, hogy igyekezni fogok az apáczai papot rábeszélni a kívánt föltétel teljesítésére.

Igéretemet én beváltottam. Irtam az apáczai papnak s igyekeztem rábeszélni, hogy új főhatóságát ismerje el s kérjen tőle bocsánatot. Válaszában arról biztosított, hogy ezt meg is tette.

Hogy a nevezett urak beváltották e ígéretüket, nem tudom. Hiszem, hogy beváltották.

Annyit tudok, hogy az Emke is irt az apáczai pap ügyében Czékus szuperintendes urnak — s nem kapott választ. Jól megértendő: nem beavatkozott, hanem kérelmezett. A kérelem-levelet én fogalmaztam. Ezt is, mint a brassói barátságos tárgyalást, azzal kezdem, hogy távol van az Emkétől minden beavatkozási szándék.

Élő tanuim tehát nem voltak, s így ha akarnak, hárman egyet meghazudtolhatnak. De van írásbeli tanuunk kettő. Egyik az apáczai pap bocsánatkérő levele másik az Emke levele. Mindkettő Czékuskoz intézve. Eredménye egyiknek sincs — s ennek meg lehet a maga helyes oka egyházi oka egyházi szempontból, a mit nem hivatásom bírálgatni. De mindakét levél bizonyítja, azt, hogy Rombauer, Skita és Móor urak nekem ígéretet tettek, az apáczai pap ellenében lehető enyhe büntetést kieszközölni; mert ezen ígéret nélkül nem lehetett okom az apáczai papot arra bírni, hogy megkövesse Czékust; s az Emkének sem lehetett oka, kérelmezni az apáczai pap érdekében.

Megkivánom jegyezni, hogy tudtommal az Emke nem azért nem utalványozza a segélyt, mivel az apáczai pap végleg elmozdítottat hivatalától — mert hiszen az egyház függetlenül intézi a maga belügyeit, hanem egyfelől azért, mivel Czékus szuperintendens ur még csak válaszra sem méltatta az Egyesületet, másfelől azért, mivel a brassói magyar társadalomban nem szolgálták az Emke feladatait annyi buzgósággal, a mennyit az Emke mindazoktól méltán megvárhat, a kiket segélyez. Nemesak, de királyagóntuli főhatóságukat akként informálták, hogy az Emke nem egyéb, mint „Kálvinista egyesület”. Ezt a vádat pedig az Emke elenségei szokták hangoztatni.

Bartha Miklós.

## A költségvetési vita.

Budapest, 1889. nov. 19.

II. nap.

Tegnap teljesen átengedte a mérsékelt ellenzék a küzdelmet a szabadelvű pártnak s a szélsőbalnak, e helyett a mai tárgyalási napot egészen lefoglalta a maga számára; — úgy látszik, ez a kicsiny, de igen ambiciózus társaság szeret mindig valami különlegeset. Ma beteljesedett ez a kívánsága, de hogy lesz-e belőle tetemes haszna, azt majd csak a jövőnek fog

ha személyt bántották; drágábbnak tartván a becsületet és emigráns hirtét magánál az életénél is. A körében töltött tíz évet életem legszebb éveit közé számítom. S mindig igen nagyra becsültem pártatlan tiszta magyar jellemet és egyeneslelkűségéért, alapos, széles műveltségéért!

Nyelvismerete, mit mind az emigráció ideje alatt sajátított el önszorgalmán, bámulatra méltó volt. Anyanyelvén kívül jól beszélt s irt törökül, francziául németül, olaszul, angolul és románul. S akármelyiken, szót, öröm volt halgatni nyugodt világos beszédét. De ennyi nyelv elsajátítása és a mindennapi kenyér megszerzésének ezer gondolai daczára, még kitűnő vívó és karambolista, pártatlan vadász, jó hegedűs és énekes volt. Kiválóan szerette dalolni és hegedűvel kísélni Petőfi zenésített ülteményeit. Petőfit jól ismerte Debreczenben és sokszor elhúzták vele s utána dalolták a bukaresti ref. parochián az „A virágnak megtiltani nem lehet” s a „Te vagy, te vagy barna kis lány” dalait.

Családi életéről egyik tisztelője így irt temetése alkalmával: „Azt a családi kört, a milyent én a Veress Sándor házánál láttam, azt lehetetlen szavakba foglalni, azt látni kellett!

(Folytatása következik.)

## Visszaemlékezések Veress Sándorra.

Irtá: Koós Ferencz.

(Folytatás.)

Nemsokára 1887. október hóban felkerestem a leghívebb barát sirját s még egyszer forró könyűmmel szenteltem meg feledhetetlen, drága emlékét. A hű özvegy pedig 1885 karácson harmadnapján ünnepélyes szertartások közt szép fehér márvány, hegyes gúlaalakú oszloppal és vasrácsossal díszítette fel a legjobb férj és apa sirhelyét. Az oszlop 3 1/2 méter magas és rajta a következő sirirat van, melyet eredeti megszakításával hiven lejegyeztem:

Itt nyugszik

Veress Sándor,

volt honvéd százados,

a londoni egyetemről hitelt mérnök,

a bukaresti ev. ref. egyház felejt-

hetelen főgondnoka,

a bukaresti magyar társulat fard-

hatatlan tiszteletbeli elnöke.

a bukaresti osztrák-magyar egy-

let alelnöke

és közkedveltségű író.

Született Sarkadon Decz. 3-án 1828

és

miután mint emigráns is mindig

hazája boldogságáért munkálva,

35 évet eltöltött, meghalt

Bukarestben 1884. október 27-én,

Síratva gyászos családjától, test-

vérei, rokonai és tiszte öitől.

Béke lengjen porai felett!

\* \* \*

Veress Sándor az emigrációban töltött 35 évből 25 évig élt Romániában s ebből a 25 ből tíz évet együtt éltünk ott át Bukarestben. Csak 14 nappal voltam idősebb, mint ő; 1848-ban én is a bölcsészeti osztályból csaptam fel honvédhuszárnak — szóval kortársak voltunk s egymást hamar megszerettük.

Testileg közepesnél nagyobb, karcsu termetű, délczag járásu, egyenes tartású volt s kissé hosszukás, komoly barna arcát tömött körszakáll és vastag fekete bajusz egészítette ki. Sötét fekete szemei beszéd közben csaknem lángoltak. Vérmérséklete inkább buskomorságra hajló s ezt helyzete, viszontagságos élete eléggé megfejté. Beszéde csendes, nyugodt — de mindig s bármely nyelven fejezte ki gondolatait, oly tiszta, világos és vonzó volt előadása, hogy hallgatóit tüstént lekötölte s megnyerte maga iránt. Társalgás alatt minden szavára ügyelt, hogy meg ne sértsen valakit. Ha valakiről jót nem mondhatott s mégis vélemény-nyilatkozatra kényszerítették, vette kalapját, illemesen elbucszott és távozott. Modora igen megnyerő, rokonszenves és mint barát, hű a végsőig. Azonban

valamint ő nem sértett meg senkit, épúgy nem tűrte,

kelleni megmutatni; azt hiszik, hogy a nap sikere, a mennyiben szó lehet a párt sikeréről, a nappal magával el fog illanni.

A mérsékelt ellenzék két fegyvert küldött a harcra: egy vitört, a szabályoknak talán nem egészen megfelelő, élesre köszörült élel és hegygyel, és egy szénahányó villát, nota bene olyant, minőt a már megemészített szénához szokás használni. A vitörtrel Ábrányi Kornél vivott, a szénahányó villát Hock János csóválta. Ha a két szónok a vita tartamára testet s különösen beszélő szervet cserélhetett volna, — a szellem kicserélésébe Ábrányi aligha egyeznék bele, — hasonlíthatlanul nagyobb lett volna a siker. Ábrányi olyan volt, a milyennek a természet alkotta, a vaskosságra hajlandó testével, a fodrásznak láthatólag lelkiismeretes szépitési munkája daczára bozontos fejjel, visszhangtalan torokból kiemelkedő, tompa hangjával folyvást érdekes; Hock karsu természetével, finom, halvány arcával és a legszebb mezzosopránnal veteledő organumával pillanatnyira elragadta volna Ábrányi még ellenfeleit is; míg Hock cséplőhadarásai, ha valami tüskésfeju vaskos embertől erednek s érczetelen hanggal eldörmögtenek, legfőljebb a háta mögött ülő tisztos férfiú, Csátár által lettek volna méltányolva s megértve, kinek az e fajta élvezetekre egy külön hatodik érzéke van. Miután azonban a végzet hatalmai az emberektől általában, a magát mérsékelt nevező ellenzékétől különösen, megtagadták e tökéletességet: örülhet az utóbbi, hogy soraiban ma egy oly jelentékeny gondolkozó és beszélő képesség nyilatkozott, minő Ábrányi Kornél. Persze nem volt budgetbeszéd az, melyet Ábrányi vizre bocsátott, a mint fejtegetései kezdetén becsületesen be is jelentette, hogy a költségvetést szakértően elemezni s a mérsékelt ellenzék szempontjából bíráltni barátja, Horánszky Nándor fogja, ő csak a javaslatot elvető szavazatát akarja politikailag indokolni. Ily gyakorlat ellen jogos kifogásokat emelni s követelni lehetne, hogy szónok, ki a budgetvitához emel szót, legalább a látszatot őrizze meg s a budgetről is mondjon valamit, de hát nálunk már az a gyakorlat fejlődött ki, hogy a költségvetési vitában a költségvetés játszik legkisebb szerepet s az oroszláncrész az általános politikára esik. Miben áll a politikai ellentét Ábrányi és a kormány közt? Tulajdonképen csak abban, hogy a kormány mindazt, a mit kivinni akar, Tisza Kálmán vezetése alatt akarja foganatosítani, míg Ábrányinak a ressortminiszterek ellen nagyjában nincs kifogása. Csak Tiszát akarja elárvoltítani. Bizonyonyal Apponyi javára? Nos, ha e változással együtt néhány miniszter és államtitkár is menne, akkor sem lenne Ábrányinak egyéb ellenvetése? És ha a távozók közt lenne Szilágyi Dezső is, kit pedig oly nagyra becsül s ma is oly meleg meggyőződéssel magasztalt? Erre az eshetőségre azonban el kellene készülnie, miután kétségtelenül bebizonyult, hogy Apponyi és Szilágyi még egy kis pártban sem létezhetnek egymás mellett. A program, melyet Ábrányi az ő pártjának vindikál, valóban nagyon hézagossá arra, hogy annak alapjára kormányt állítsanak: a mi Ábrányinak csattanósságokban gazdag beszédében nem üres szellemeskedés és Tisza ellen irányzott személyes kirohanás volt, hanem politikai tartalommal bírt, az csupán a közös hadsereg és a dualisztikus monarchiában Magyarország specifikus sulyára szorított, különös tekintettel a külföld előtti tekintélyre, tehát oly ügyekre, melyeknek gyakorlati elősegítése sikerrel csak a delegációkban eszközölhető. — Utóbb azon fáradozott Ábrányi, hogy a dualizmusba egy élet-szikrárt fujjon. Itt voltak szerencsés momentumai s találó szavai, csak hogy azok helytelenül voltak alkalmazva. Annak van értelme s meggyújthatja a szíveket, talán új politikai aerát kelthet életre, ha a dealizmusra hivatkoznak, hogy elvált hazafias elemeket kössenek össze, hogy a pártok legjobbjait egy nagy tetre egyesítsék; de a hogyan Ábrányi hivatkozik Deák szellemére, elválasztás, pusztítás végett, az csak szellem-idézés, ámitással végzett szellemidézés volt, a mint Saul vette meg a szellemeket az éndori boszorkánytól. Ily szellemekkel azonban csak kis gyermekeket lehet ijeszteni, nem nagy pártokat.

Hock urat illetőleg csak egy rövid kérdést: azt mondja a tisztelendő ur, hogy a szabadelvű párt egy pokol; milyen ördög kell, hogy legyen az a képviselő, kit még ez a pokol sem tür meg kebelében?!

## Res saxonicae.

### II.

Filtsch ur folytatja. Folytassuk mi is:

„Még nagyobb törvénytelenések fordultak elő N.-Küküllőmegye 1881. május 11—12-én tartott közgyűlésén. Egy megyeház építése volt napirenden és minthogy a gyűlés első napján a bizottmány hangulata a főispán óhajaival ellentétben állott, ez önké-

nyesen más napra halasztotta a szavazást. Addig a megfélemlítés és presszio meglette a magát, hogy sikerüljön a főispán által óhajtott építésnek 24 szótöbbséget nyerni (ezek közt 21 tisztviselő). A bizottsághoz való vizsterjesztésre vonatkozó indítványt, a melyet az indokolt, hogy a két építési tervben lényeges hiányok fordultak elő, a főispán szavazás alá sem bocsátotta, hanem csakis a két tervet. A szavazatok beszédésére a főispán a gyűlés ellenzése daczára három, terve mellett lévő tagot nevezett ki, kik a szavazójegeket nem a gyűlésteremben, hanem egy melléktérben vették át.<sup>1)</sup> Időközben a tanácskozás folytatott s határozatok hoztak, mialatt sok biz. tag kénytelen volt a szavazatok leadására a mellékszobában időzni.<sup>2)</sup> Ezen, minden törvényismeret nélküli főispán<sup>3)</sup> hatalmaskodása ugy ezen, mint más megyegyűléseken is egyáltalán kvalifikálhatatlan.<sup>4)</sup> Mihelyt valaki szól, kinek nézetei ellenkezik a főispánéival, ez szót emel és oly kifejezéseket használ, melyekre rendutasításnak kellene következni, ha vele szemben volna elnök.<sup>5)</sup> Minden ellenmondás a végletekig izgatja a főispánt. Közbeszólásokra, melyek őt illetik, még megengedhetetenebb kifejezésekkel felel. Kevesebb parlamenti tapintatot ily előkelő állású férfiúnál, egy alkotmányos képviselőtestület élén még soha sem láttunk.<sup>6)</sup> A főispán soha sem jó zavarba<sup>7)</sup> egy kifogás miatt, hogy egy kedve elleni indítványt kizárjon a tárgyalásból.<sup>8)</sup>

... Itt hosszú lére bocsátva mond el egy esetet, midőn Eitel A. V. levélben jelentett be egy indítványt, — melyet a főispán nem tűzött volt a napirendre.

„A főispán — ugymond — kijelentette a közgyűlésen, hogy az Eitel által tett indítványt, melyet különben nem ismert meg a gyűléssel, azért nem bocsátja tárgyalás alá, mert ez — bár beküldetett hozzá — be nem jelentetett. (?) Midőn erre Eitel szót emelt s kijelentette, hogy indítványának tárgyalásra nem történt kitűzése ellen felhozott okok nem állhatnak meg s közölni akarta annak tartalmát a gyűléssel, a főispán télbeszakította. Midőn erre Eitel kijelentette, hogy művelt emberek között szokás meghallgatni kölcsönösen az ellenkező véleményeket is, a főispán megvonta tőle a szót, sőt rendre utasította!<sup>9)</sup>

Szegesvár város képviselőtársaságának 1888. június 28-án tartott ülése a főispán egy rendeletét is tárgyalta, melyben ez elrendeli a polgármesternek, jövőre a megyével hivatalos érintkezésben a magyar nyelvet használni. Ez a kívánság nyílt megsértése volt a nemzeti-ségi törvénynek. (Idézi a 22. §-t.) Ezen törvényes alapon elhatározta a képviselő, jogvédelemért folyamodni a belügyminiszterhez, t. i. a német nyelv használataért kérdéses érintkezésben. A miniszter határozata ismeretlen előttünk.

Már néhány évvel ezelőtt hasonló törvénytelen intézkedés történt. Az alispán 1882. évi febr. 17-éről 1464. sz. a. kelt rendelete utasítá a szolgabírákat, szigoruan intézkedni, hogy a községi- s körjegyzők fogylmi kereset terhe mellett az állam nyelvét használják hivatalos eljárásukban s az állami és megyei hatóságokkal való levelezéseikben.

Ép ily törvényellenes és erőszakos módon mint fő- s alispánjuk, járnak el sok járásban s községben a szolgabírák és jegyzők, kik a maguk módja szerint kis despoták.<sup>10)</sup>

Ezután beszél a »Tageblatt« által közölt dologról, szószerint idézve a »Tageblatt« cikkeit. Azt állítja, hogy egyes szolgabírák a »legszegeylenetesebb módon« használták fel a nép közmunkáját, illetve közmunkaváltságát a maguk céljaira s szintén a szebeni lapból idéz egy hasábos cikket Schmidt megyei aljegyzőről. Ezeket csak jövőre fogjuk reprodukálni.

<sup>1)</sup> Ezeket mind olvastuk már többféle garnirunggal feltárlva. De hát, én istenem, miért is van annak a főispánnak több joga, mint F. urnak? Mióta tartozik a megyebizottság hatáskörébe a szavazatszedő bizottság kiküldetése?

<sup>2)</sup> Hát másutt másképen van? Hisz ez egészen természetes.

<sup>3)</sup> És mégis 14 éves főispán már!

<sup>4)</sup> Csak volna langy-meleg, ne volna oly erélyes majd nem volna kvalifikálhatatlan.

<sup>5)</sup> Vajjon?

<sup>6)</sup> F. ur kibeszélé most magát. Csak hogy az a jó, hogy nincs kinek. Mert a kit megvágni akar, azt ő sérteni nem tudja. És ez fáj F. urnak. Valóban sajtóságos helyzetben vagyunk F. ur ezen állításával szemben. Ő, a ki életében talán Segesvárt sem járt, de az ottani körök előtt teljesen ismeretlen, azok ügyészévé avatja fel magát, szidja a főispánt s elfeledi, hogy ugyanezt a főispánt a megyeház felavatásakor tartott diszebeden épen a n.-küküllőmegyei szász néppárt elnöke, dr. Rotb köszöntötte fel, magasztalva érdemeit.

<sup>7)</sup> Nem bizony, mert van mivel gondolkozni.

<sup>8)</sup> Ezt nem is csodálhatjuk. Mert ha valaki annyira arrogáns, mint Eitel, hogy rendre meri utasítani a főispánt, a ki elnöki jogaival élve, szólal fel, nem érdemel jobbat.

## Helyi és vidéki hírek.

Emke-bál. A kolozsvári Emke-bál az idén is meg fog tartatni, még pedig 1890. január 25-én.

Felolvasások. A tanári kör első felolvasó estélye holnap d. u. 5 órakor lesz az »Europa« nagytermében. Felolvasó Rombauer Emil főreáliskolai igazgató lesz. Ismételten ajánljuk a felolvasást a t. közönség figyelmébe.

Alaptalan. Hozzánk érkezett több reudbeli kérdésre ezennel ismételten kijelentjük, hogy az a hír, mintha Lenkei (Lenberger) Ármin ur venné át lapunk szerkesztését, minden alapot nélkülöz.

Fényes írói tiszteletdíj. Lazarus berlini tanár huszezer márká írói tiszteletdíjat kapott két nyolczad-rét munkájáért, melyben a »zsidó ethica« alapelveit irta meg.

Szegesvár város képviselőtársasága elhatározta, hogy a fogyasztási adókat a város évi 16,000 frtéért, a regalet pedig 20,000 frtéért bérelje ki. — Elhatároztatott továbbá egy új vágóhid építésére 25,000 frt kölcsön felvétele.

Felnöttek oktatása. N.-Selykről írja levelezőnk, hogy az ottani állami iskola kitűnő igazgató-tanítója Koncz József mily nagymérvű tevékenységet fejtett ki a magyarság érdekében. Nem elég, hogy valódi önfeláldozással szolgálja nehéz körülmények között lévő iskolája ügyét, most még felnöttek számára is szervezett in g y e n e s magyarnyelv-tanfolyamot. — Nagy örömmel tapasztaljuk, — ugymond levelezőnk — hogy felnőtt száz ifjuságunk, sőt családok emberek is mily élvezettel tanulják anyanyelvünket, melynek terjesztése érdekében Koncz a lehető legnagyobb buzgalmat fejt ki. — E derék tanítót ajánljuk az Emke figyelmébe.

Stanley a híres afrikai utazó és Emin, pasa nov. 10-ikén Moszkvába érkeztek. Stanley és Emin pasa teljesen egészségnek örvendenek.

Hetivásár. A tegnapi hetivásár meglehetősen élénk volt. Hozatalban csaknem hiány volt. Vidéki közönség is nagy számban volt.

Száj- és körömfájás. A helyben volt száj- és körömfájás megszűnván, jövő esütörtöktől kezdve a baromvásár ismét meg fog tartatni.

Marhabeviteli tilalom. A franciaia kormány elrendelte, hogy ökrök, juhok, kecskék, sertések bevitale Franciaországba, Ausztria Magyarországból el van tiltva.

Vasuti szerencsétlenség. A rapollói pályaudvaron hamis váltó-állítás folytán az ott álló tehervonatba beleütközött egy személyvonat. A szerencsétlenségnek a személyvonaton egy emberélet esett áldozatul. Az illető vasuti őr volt. A fővonatvezető súlyosan megsérült.

Rablógyilkosságok. Unger Istvánt, ki eladván szénáját a bécsi vásáron, üres kocsiával visszatérőben volt Magyarországra, Schwechat mellett rablógyilkosok megölték és kifosztották. Rablógyilkosság történt f. hó 17-én Regszó s N.-Becserek község közt az országúton. Az áldozat egy ismeretlen nevű dohánycsempész, kit Rotter János, Miu Tamás utivini pásztorok pénzéért és árujáért öltek meg s holttestét az árokba dobták. Kövér István csendőrőrmester a gyilkosokat letartóztatta.

### Társszerkesztők:

Nagy-Küküllőmegye részéről Horváth László (Segesvár.)

Kis-Küküllőmegye részéről Gyöngyösy István (D.-Szent-Márton)

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

Szterényi József.

1550. sz.

## Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur az 1889. évi november hó 12-én kelt 56611. számú rendeletével a nagyváradi—kolozsvár—brassói államut 230—232 klm szakaszán létesítendő partvédmi és utfelemelés kivitelét 4910 frt 57 kr. összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálatok foganatosításának biztosítása céljából az 1889. évi december hó 2-ik napjának d. e. 10 órájára a nagy- és kisküküllő megyei m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó, s a részletes feltételekben előirt 5%-nyi bántépénzzel ellátott zárt ajánlataikat a kitűzött nap d. e. 10 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett magy. kir. államépítészeti hivatalnál, a rendes hivatalos órákban, naponkint megtekinthetők.

Kelt Segesvárt, 1889. évi nvvember hó 15-én.

(440) 1—1

Nagy- és Kisküküllő megyei m. kir. építészeti hivatal.

# Hirdetmény

az 1890., 1891. és 1892. évekre kivetendő házadó tárgyában.

A nagyméltóságu m. kir. pénzügyminiszterium folyó évi október hó 18-án 66,881. szám alatt kibocsátott körrendelete értelmében ezennel köztudomásra hozatik, hogy az 1873. évi XLIV. törvénycikk 11. és 12-ik §§-ai értelmében a házadónak az 1887., 1888. és 1889. évi időszakra eszközölt kivetése a folyó év végével lejárván, a házadó (házosztály- és házbéradó) az 1890., 1891. és 1892. évekre való érvénnyel az adókötelezettek és adótárgyak összeírásában foglalt adatok és a háztulajdonosoknak vallomásai alapján, még a folyó 1889. évben ki fog vettetni.

A bérbeadott házak tulajdonosai által 1889. évben élvezett házbér-jövedelemről szóló vallomások a városi adóhivatalnál történendő beadására a folyó 1889. évi november 15—30-ika közötti idő kitűzetik, mivel ellenkező esetben a beadásával mulasztó házbirtokosok adója hivatalból fog megállapíttatni.

A házbér-vallomási ivenk a városi adóhivatalnál ingyen kaphatók és az egyes rovatoknak pontos és lelkiismeretes kitöltése után ugyanott adandók be.

A háztulajdonosok a városi adóhivatalnak mindazon adatokat közölni kötelesek, melyek az adó törvényszerű kivetésére szükségeltetnek.

A háztulajdonos, vagy a háznak állandó haszonélvezője a házbér bevallását meghatalmazott által is eszközölheti; házbér eltitkolás esetén azonban az adómegrövidítés miatti felelősség a háztulajdonost terheli.

Ha több a tulajdonos, a vallomást valamennyinek, vagy az általok e végre különösen felhatalmazottnak kell alá írni és a vallomás helyességeért valamennyifelelős.

A házak nyers jövedelmét képezi együttvéve mindaz, a mit tulajdonos a bérbeadott ház használata fejében a bérlőtől huz. A bérjövdelem alatt tehát nemcsak az e czimen tényleg kikötött pénzbeli szolgáltatás, hanem mindaz értendő, mit a bérlő a bérlemény használata fejében ellenértékképz fizet; ilyenek az állami és községi adók, tűzkárbiztosítás, közmunka, javítások vagy állandó átalakítások költsége, továbbá mindazon összegek melyeket a bérlő a bérbeadónak vízvezeték, éjjeli világítás, szemétkihordás és más ilynemű mellékköltségek czimén fizet és végre minden egyéb természetbeli szolgáltatások.

Ennélfogva a háztulajdonos vagy annak meghatalmazottja a lakbéréket minden épületnél, lakosztálynál vagy egyes lakrészeknél általában minden levonás nélkül ugy köteles bevalani, a mint azok megköttettek, illetőleg a ki nem bérelteknél megköthetők volnának.

Butorzattal együtt bérbeadott épületek vagy lakrészek házbéradó alapjául ugy vétetnek fel, mintha butorzat nélkül adattak volna ki, levonatván az összes bérből azon többlet, mely a butorzatra esik. Ugyanaz áll akkor is, ha a ház kerttel együtt adatik bérbe, mely esetben a kertre eső többlet vonatik le. Be kell azonban vallani azon levonásokat is, melyek butorzattal vagy kerttel együtt bérbeadott épületeknél előfordulnak.

Azon házbirtokos, házgondnok vagy házfelügyelő, a ki a házbér-vallomást be nem adja, vagy a hiányos alakban beadott vallomás hivatalosan megjelölt hiányait a kivető közegek által kitűzött legalább 8 napi záros határidő alatt nem pótolja, a hiányok kipótlása végett elrendelt helyszini szemle költségeit viselni tartozik és 1 frttól 50 frtig terjedhető birsággal büntetendő.

Tényleges viszonyok és adatok iránt, melyekből bárkinek házbérjövdeleme megitélhető, köteles mindenki tudomása szerint felvilágosítást adni, ha erre a pénzügyi közegek által felszólittatik.

A lakbérlők magán a bérvallomási iven bizonyítják a vallomás helyességét, nevöknek a háztulajdonos köteleességszerű felhívása folytán az illető rovatba bejegyzése által.

Azon házbirtokos, ki a bérvallomási ivet annak kitöltése előtt, azaz mielőtt abba a bérösszegeket bejegyezte volna, a lakbérlőkkel aláírattja, annyiszor büntetettik 100 frttal, a hány bérlőnél követte el ezen mulasztást. A befizetett birság egészben a feljelentőnek adatik.

Ha a házbirtokos és lakbérlő közötti egyetértésből szándékosan követtetett el az adó ki játszása s ez által az államkincstár megkárosítása: mindkét fél a megrövidítésnek kitett összeg háromszoros megfizetésével büntetendő; e büntetés alól azonban fölmentetik a lakbérlő, ha a törvény megszegését 15 nap alatt ő maga jelenti fel a pénzügyi hatóságnak.

Azon házbirtokos, a ki a laküresedés megszűnését, a házadó nemének megváltoztatását (t. i. azt a körülményt, hogy az eddig házosztályadó alá tartozó ház vagy lakrész kibérlés folytán házbéradó alá jön vagy megforditva), vagy az ideiglenes adómentesség megszűnését és ennek következtében az adókötelezettség megkezdését megállapító körülményeket a házadó kivetésére hivatott városi adóhivatalnál a változás beálltát követő 14 nap alatt be nem jelenti, jövedéki kihágást követ el, melynek birsága az 1883: XLIV. t.-cz. 100. §-sa szerint annyi, mint azon összeg, melylyel a kincstár megkárosított. Ha pedig ezen összeg nem tudatik, a birság 1—500 forint.

A házadó a városi adóhivatal által vettetik ki.

Brassó, 1889. november hó 15-én.

**A városi tanács.**